

A PSZICHOLÓGIA INTÉZMÉNYESEDESE EGYETEMÜNKÖN

OLÁH ATTILA

egyetemi tanár, a PPK dékánja

A pszichológiai képzés történeti alakulását egyetemünkön szeretném összekötni Hunyady György pályájának alakulásával, ezért rövid előzményként olyan időkről is szólok, amikor még Hunyady György talán nem is gondolta azt, hogy valaha is pszichológus lesz, azt végképp nem gondolhatta, hogy a pszichológusok képzését meghatározó reformokat kezdeményez majd. Prezentációmmal érzékeltetni szeretném, hogy milyen csodálatos feltámadást és kreatív megújulást mutatott fel és milyen nagyszerű pályát futott be egyetemünkön a pszichológusképzés és kutatás, amely sikertörténet létrejöttében (a történet egy pontjától kezdődően) Hunyady professzor elévülhetetlen érdemeket szerzett. Az ismert történelmi körülmények miatt az 1940-es évek végétől majd egy évtizedig a pszichológia egyetemünkön a tanárképzés részeként a pedagógia oldalán vegetál, szakmai-tudományos utánpótlásról gondoskodni nincs joga. A közel tíz évig a pedagógia segédtudományává súlylyesztett pszichológia őrhelye ebben az időben a Kardos Lajos által vezetett tanszék volt. Pavlov imádatát mímelve Kardos Lajos a pavlovizmusban kapaszkodót talált arra, hogy a pszichológia természettudományos, kísérleti, állatlélektani aspektusainak művelésével

tudományunkat tanszéki státuszban tarthassa a vészterhes történelmi időkben is. Az ötvenes évek második felére jellemző általános ideológiai fellazulási és kijózanodási folyamattal a pszichológia jelentőségének és szerepének az átértékelése is bekövetkezett, és elindult a pszichológia egyetemi oktatásának diadalútja. Ennek a kreatív történetnek az első fontos állomása az a reform volt, amely révén a pszichológia kitört a szakpárok bölcsészrendszeréből, önálló szakká küzdötte magát egy alapképzésre ráépülő háromirányú szakképzéssé fejlődve. E reform két szakember nevéhez köthető: ez a két kiváló tudós tanáregyéniség Barkóczi Ilona és Ádám György professzor volt. A képzési reform kikövetelte és elindította a szakmai szervezeti differenciálódást, a tanszékek számának gyarapodását.

A hazai pszichológusképzés fejlődésének további állomásai már Hunyady György személyével kapcsolódnak össze. Az ELTE bölcsészdékánjaként 1990 és 1992 között reformszellemű munkatársaival olyan változtatásokat kezdeményezett, amelyek kardinális pontja a többszintű egyetemi képzés, a kreditrendszerű tanulmány szervezés és a szakok szabad társíthatósága. Az akkor elindított reformlavina mindmáig megszabja a pszichológus-

képzés alapstruktúráját, programjainak választhatóságát, biztosítva azt, hogy az ELTE pszichológia szakja a leggazdagabb szakiránykínálattal rendelkezik a hazai egyetemi képzőhelyek közül. Ebben a reformcsomagban vált az oktatás alaprészévé a tanegység, átalakult a tanárképzés szerkezete, és megjelent minden olyan elem, amely a bolognai rendszerre történő átállásnál, ma úgy fogalmazhatunk, „nagyon jól jött”. Ezeket a korát megelőző, 1991-ben megfogalmazott, de akkor konok ellenállást kiváltó reformjavaslatokat Hunyady György már mint a PPK dékánja a Nemzeti Bologna Bizottság vezetőjeként 2004-ben, kormányrendeletet követve meglehetősen sikerrel építette be a kreditrendszerű, többciklusú képzési szerkezetbe. Hunyady György javaslatára a pszichológusképzés a bolognai rendszer szerint úgy lett osztott képzés, hogy a BA szinten kimenetet biztosít és más mesterszakokra ad belépőt, de saját mesterszakára belépőként kizárólag a pszichológus BA diplomát fogadja el. A mesterszakos felvételi beiktatásával így megvan a lehetőség arra, hogy a pszichológus-alapdiplomával rendelkezők krémjéből képződjenek a pszichológushivatás gyakorlására alkalmas szakemberek, akik egy gazdag szakiránykínálatból választva specializálódhatnak.

A képzési szerkezetben bekövetkezett változások kiszolgálására alkalmas szervezetfejlesztési átalakítások meglépése – bulvárosan fogalmazva a Hunyady-birodalom kiépítése – a Társadalom- és Neveléstudományi Tanszék alapításával vette kezdetét. A tanszék megalapításával megteremtődött az egyensúly az oktatásban és a kutatásban egyaránt a pszichológia természettudományi és társadalmi determináltságának a megjelenítésében, és a pszichológia társadalmi szerepvállalása is jobban fókuszba került. Hunyady professzor képzést megújító törekvéseit az vezette, hogy

a változtatások nyomán egyre gazdagabb és gazdagabb képzési tartalommal töltsék ki a bolognai rendszer képzési kereteit, szervezetfejlesztési elgondolásait pedig az motiválta, hogy egyetemi megjelenést biztosítson a dinamikusan fejlődő pszichológiatudomány legújabb megjelenő ágainak alkalmazotti területeinek. A szervezetfejlesztés állomásait évszamszerűen jelezve 1999-ben Pszichológiai Intézetté formálja az oktatási és kutatási együttműködés hatékony megvalósítására kevésbé alkalmas tanszékcsoporti struktúrát, és szervezetfejlesztési munkálkodásának ékköveként 2003-ban alapító dékánként Klinghammer rektor úr támogatásával életre hív egy országos viszonylatban unikális kart, amely az embert fejlesztő tudományok képzőhelyeként és az egyetemi tanárképzésért felelős fakultásként 2012-ben kezdte meg 10. tanévét, és amióta a HVG minősíti a magyar felsőoktatásban működő karok teljesítményét, tartósan Magyarország legjobb tíz kara között foglal helyet. Az idő szorításában csak felsorolni tudom a további szervezetfejlesztési és képzést megújító teljesítményeket, mint a Pszichológiai Doktori Iskola megalapítása, az MTA és az ELTE közös Kommunikációelméleti Kutatócsoportjának létrehozása, az Iskolapszichológus Hálózat megteremtése vagy olyan tudományterületek képzésének elindítása, mint gazdaságpszichológia, politikai pszichológia és jogpszichológia.

Ez alkalommal szeretném megköszönni a pszichológusszakma nevében mindazt az áldozatos munkát és erőfeszítést, amelynek eredményeként egyetemünkön eljuthattunk Kardos Lajos kopott ajtójú szobájától az Izabella és a Kazinczy utca épületegyütteséig, a pedagógia szolgálólánya státuszától a fiatalok körében egyik legnépszerűbb és a tudományok családjában megbecsülést élvező büszke önálló tudomány státuszáig.